

**Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas
SIA “DG Termināls”**

Naftas un ķīmisko produktu termināļa
(Pulvera ielā 33, Liepājā, ostas piestātnē Nr.25)

**IETEIKUMI IEDZĪVOTĀJU RĪCĪBAI
TERMINĀLĪ NOTIKUŠAS
RŪPNIECISKĀS AVĀRIJAS GADĪJUMĀ**

Liepāja 2016

Informatīvais materiāls paredzēts, lai informētu apkārtnes iedzīvotājus un uzņēmumus par rīcību rūpnieciskās avārijas gadījumā LSEZ SIA „DG Termināls” teritorijā.

Liepājas speciālās ekonomiskās zonas SIA "DG Termināls" (adrese: Pulvera iela 33, Liepāja, LV-3405) Liepājas ostas (Karostas kanāla) pietātnē Nr.25 un tai piegulošajā terminālī veic naftas produktu, ķīmisko vielu un maisījumu kravas operācijas un to uzglabāšanu. Atbildīgā persona — uzņēmuma direktors/valdes loceklis Aivars Millers.

Saskaņā ar 01.03.2016. LR MK noteikumu Nr.131 “Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi” prasībām uzņēmums ir iesniedzis:

– iesniegumu par bīstamajām vielām Valsts vides dienesta Liepājas reģionālajā vides pārvaldē;

– Drošības pārskatu Vides pārraudzības valsts birojā.

LSEZ SIA „DG Termināls” veic darbības ar naftas un ķīmisko vielu vai maisījumu pārkraušanu no dzelzceļa cisternām un autocisternām, uzglabāšanu rezervuāros, iekraušanu kuģos, kā arī atsevišķu veidu produktu iekraušanu dzelzceļa cisternās un autocisternās. Organisko eļļu attīrīšanas un transesterificēšanas iecirkņa darbība tika iekļauta uzņēmuma B kategorijas piesārņojošas darbības atļaujā. Ir uzstādīti naftas produktu atkritumu reģenerācijas (pārstrādes) komplekss.

Rūpnieciskās avārijas riska novērtējuma kontekstā būtiski ir: NP (ĶP)¹ noplūde, ugunsgrēks vai sprādziens. Priekšvēstneši šādām avārijām parasti ir nevēlamie notikumi pašā uzņēmumā vai ārpus objekta avāriju izraisītie faktori.

Par "sliktākajām" avārijām terminālī, kuru bīstamie (kaitīgie) faktori varētu radīt ietekmi uz tuvumā esošajiem iedzīvotājiem, dzīvojamā sektora ēkām, apkārtējiem uzņēmumiem, to darbiniekiem un transportlīdzekļu vadītājiem Pulvera ielā, uzskatāma liela daudzuma (rezervuārs, dzelzceļa pilnā apmērā) turpmāk minēto produktu noplūde:

- benzīna vai šķīdinātāja SPU noplūde no rezervuāra vai no dzelzceļa cisternas;
- jēlnaftas noplūde no rezervuāra vai no dzelzceļa cisternas;
- benzola noplūde no rezervuāra vai no dzelzceļa cisternas;
- metanola pilna noplūde no rezervuāra;
- metiletilketona (MEK) pilna noplūde no rezervuāra;
- krāšņu sadzīves kurināmo, petrolejas pilna noplūde no rezervuāra;
- dīzeļdegvielas pilna noplūde no rezervuāra.

Pašlaik uzņēmums strādā tikai ar diviem no iepriekšminētajiem produktiem. Rūpnieciskās avārijas scenārijus var izskatīt jēlnaftas un metiletilketona (MEK) pilnai noplūdei no rezervuāra.

Jēlnafta ir īpaši viegli uzliesmojošs, gaistošs, šķidrās dabīgas izcelsmes degizraktenis. Tai raksturīga tumša krāsa un īpatnēja ogļūdeņradim raksturīga smaka. Pēc sastāva jēlnafta ir ogļūdeņražu un heterorganisko savienojumu maisījums, tā ir vieglāka par ūdeni un ūdenī nešķīst. Jēlnaftas tvaiki savienojumā ar gaisu var veidot sprādzienbīstamu koncentrāciju. Piemīt kancerogēnas īpašības. Naftas bīstamība galvenokārt raksturojama ar aromātisko ogļūdeņražu saturu tajā — ieelpojot iespējama naftas tvaiku un naftas gāzu izraisīta eiforija, kas var izraisīt miegainību vai reibošus. Nokļūstot acīs, izraisa nopietnu acu kairinājumu, var izraisīt nāvi, ja nokļūst elpceļos vai tiek norīta. Nafta ar ilglaicīgām sekām ir toksiska ūdens organismiem.

Metiletilketons (MEK) — bezkrāsains, viegli uzliesmojošs, gaistošs šķidrums ar tam raksturīgu augu (acetona) smaržu. Piemīt visas alifātiskajiem ketoniem raksturīgās īpašības: ir vieglāks par ūdeni un ūdenī šķīst. Produkts ir stabils normālos apstākļos (temperatūra, spiediens). Kaitīga iedarbība uz veselību iespējama, ieelpojot, nokļūstot uz ādas, acīs. MEK

¹ NP – naftas produkti, ĶP – ķīmiskie produkti.

piemīt narkotiskais efekts, ieelpojot vai uzsūcoties caur ādu var izraisīt reiboni, eiforiju, miegainību.

Jēlnaftas pilna noplūdes no 5000m³ rezervuāra rezervuāru apvalņojumā ar pelķes degšanu gadījumā par bīstamiem faktoriem uzskatāmi: NP (ĶP) degšanas siltumstarojums, bīstamu vielu koncentrācija gaisā, NP (ĶP) tvaiku — gaisa mākoņa izveidošanās un migrācija, eksplozijas radītais triecienvilnis.

Scenārija realizēšanās gadījumā paredzams apdraudējums uzņēmuma darbiniekiem un Pulvera ielas satiksmes dalībniekiem. Pastāvīgie iedzīvotāji (Ziemupes ielā un tālākā apkārtnē) netiek apdraudēti.

Metiletilketona pilnas noplūdes no 1000 m³ rezervuāra un ar to saistīto efektu izplatības attālumā nepārsniedz termināļa teritorijas robežas.

Reāli terminālī notikušas rūpnieciskās avārijas vai tās tiešu draudu gadījumā paredzēts veikt iedzīvotāju apziņošanu:

- iedarbinot terminālī esošās divas elektrosirēnas (100 W×2, kas uzstādītas termināļa teritorijā);
- izsūtīt pa maršrutu Pulvera – Cukura – Ziemupes – Medzes – Saraiķu ielas operatīvo dienestu (policijas), transportlīdzekļus ar skaļruņiem, pa kuriem tiks dota informācija par reālo situāciju, tās iespējamo attīstību, esošajām (iespējamajām) bīstamībām (apdraudējumiem) un ieteicamo iedzīvotāju u.c. rīcību.²

Ja Jūs dzirdat atskanam nepārtrauktu sirēnas skaņu SIA „DG Termināls” teritorijā, vērsieties pēc informācijas par notiekošo zvanot uz vienoto ārkārtējo notikumu tālruni — 112.

Iedzīvotāji var tikt informēti par terminālī notikušo rūpniecisko avāriju:

- ja tiešas rūpnieciskās avārijas bīstamo faktoru iedarbības nav, bet pastāv tās draudi sakarā ar iespējamo vēja virziena maiņu, avārijas objektu mijiedarbību u.c. un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) vadītājs pieņēmis lēmumu par iedzīvotāju evakuācijas nepieciešamību:
 - iedzīvotājus apziņos VUGD, policijas, pašvaldības darbinieki, norādot: aptuveno evakuācijas ilgumu, pārvietošanās veidu (ar autobusu vai patstāvīgi, t.sk. ar personīgajiem transportlīdzekļiem), izvietojuma vietu – skola, kultūras nams u.tml., evakuācijas sākuma laiku;
 - pirms atstāt dzīvokli, nepieciešams:
 - sagatavot līdzīgi ņemamos dokumentus, naudu, vērtslīetas u.c.;
 - sagatavot dzīvokli – izslēdzot visas elektroierīces, noslēdzot dabas - gāzes, ūdensapgādes cauruļvadus. Parasti tiek noslēgtas visas inženierkomunikācijas celtnes ievados (sadālēs, siltummezglos u.tml.). Nepieciešams aizvērt logus, ventilācijas lūkas, dūmvadus (iepriekš nodzēšot krāsnis, plītis). Problemātiskais jautājums – ko darīt ar ledusskapi — risināms viennozīmīgi tas jāatslēdz no elektrobarošanas tīkla, vēlams arī izņemt (atslēgt) elektrodrošinātājus elektrosadalē. Mājdzīvnieki var tikt ņemti līdzīgi, ja tie neradīs draudus apkārtējiem;
 - pirms dzīvokļa (dzīvojamās mājas) atstāšanas pārliecināties, ka ir aizslēgtas ārdurvis (vārti);

² paredzēta arī Liepājas pilsētā uzstādītās VUGD Trauksmes sistēmas elektrosirēnas iedarbināšana un paziņojuma (brīdinājuma) nodošana pa radio (FM 110, SWH) un/vai TV.

– ja ir notikušas avārijas bīstamo (kaitīgo) faktoru tiešā (reālā) ietekmē,³ veicamas sekojošas darbības:

- nav ieteicams atrasties uz ielas, pagalmā, citā atklātā vietā;
- nekavējoties meklēt patvērumu telpās; ja tas nav iespējams, steidzīgi dodieties projām no bīstamās zonas perpendikulāri vēja virzienam (tā, lai vējš jums pūstu no sāniem);
- lai paaugstinātu hermētiskumu un, attiecīgi aizsardzības efektu no bīstamo vielu tvaikiem (dūmiem), dzīvoklī un citā telpā, nepieciešams aizvērt logus – durvis, ventilācijas lūkas, dūmvadus, izslēgt ventilācijas (kondicionēšanas) iekārtas, logiem – aizvilkt aizkarus (žalūzijas), uzturēties pie telpas ārsienām starp logiem;
- neieslēgt (neizslēgt)⁴ elektroierīces, novērst aizdedzināšanas avotus (nodzēst plīti, krāsni, gāzes plīti);
- ja Jums ir apgrūtināta elpošana, samērcējiet audumu ūdenī un elpojot caur to .

Papildinformācija:

- daļēji hermetizētas telpas (aizvērti logi, durvis, ventilācijas lūkas, dūmvadi) samazina NP (ĶP) tvaiku koncentrāciju telpā ~ 4÷15 reizes;
- gāzmasku (respiratoru) pielietošana apskatītajā situācijā – nav paredzēta;
- jēlnaftas, naftas produktu tvaiki ir ar lielu blīvumu, apdraudējumu tie var radīt 1.-2. stāvu iedzīvotājiem;
- ķīmisko produktu tvaiki, dūmgāzes var radīt apdraudējumu 1.-5. stāvu iedzīvotājiem;
- visās notikušajās rūpnieciskās avārijās saistītās ar eksplozijām, cietušo vidū dominējošās bija sekundārās traumas, pamatā no logu stiklojuma šķembām (lauskām).

Uzņēmuma avārijatavības un CA⁵ pasākumu plānošanas risinājumi izriet no apzinātajām potenciālajām avārijām un ārkārtējām situācijām (ĀS)⁶ terminālī, kuru cēlonība iespējama iekšējo un ārējo riska faktoru ietekmes rezultātā, to bīstamības izpausmēm, iespējamo seku parametriem un notikumu varbūtībām.

SIA „DG Termināls” NP termināļa avārijatavība tiek nodrošināta ar:

- automātiskām uguns aizsardzības sistēmām, ugunsdzēsības sistēmām, kā arī ugunsdzēsības aprīkojumu un iekārtam;
- izveidoto avārijvienības personālu katras darba maiņas sastāvā;
- nodarbināto un reaģēšanas vienību personāla apmācību (teorētisko un praktisko);
- nepieciešamo reaģēšanas materiāltehnisko resursu sagatavošanu, reaģēšanas personāla, citu darbinieku apgādi ar nepieciešamo drošības aprīkojumu un individuālajiem aizsardzības līdzekļiem;
- sadarbības līgumu noslēgšanu ar specializētām līgumfirmām par nepieciešamās tehnikas, materiāltehnisko resursu izdalīšanu (piegādi) avārijas gadījumā, specifisku pakalpojumu sniegšanu un darbu izpildi.

Aktivizējot uzņēmuma CA sistēmu, sākotnēji nodibināmi sakari (rācījas, tālrunis, mobilais tālrunis, fakss vai e-pasts). Avāriju vai katastrofu gadījumos uzņēmumā izstrādātā CA sistēmas sakaru, apziņošanas un informācijas apmaiņas SHĒMA, kur iekļautas operatīvi, avārijas dienesti, kontrolējošas institūcijas, līgumorganizācijas, apkārtējie uzņēmumi un citi.

³ pazīmes: elektrosirēnu skaņas terminālī, operatīvo transportlīdzekļu intensīva kustība uzņēmumā, tā apkārtnē, vizuālās pazīmes (dūmi, liesmas), naftas – ķīmiskā produkta stipra smaka, brīdinājuma signāli ar pilsētas CA trauksmes sirēnu, ziņojumi pa radio, TV u.c.

⁴ pieļaujams atslēgt elektrobarošanu mājas ievadā (elektrosadalē). Pēc Rīcības plāniem paredzēts apdraudētā dzīvojamā sektora elektroapgādes centralizēts atslēgums, ko veiks Liepājas ET darbinieki.

⁵ CA - Civilās aizsardzība.

⁶ Domātas dabas un tehnogēnas (ārpus uzņēmuma) katastrofas, to faktoru ietekme, teroristiska rakstura darbības, izsludinātie – Ārkārtējā situācija, izņēmuma stāvoklis, karastāvoklis, arī mobilizācija, Enerģētiskā krīze u.c.

Par avārijas likvidēšanu (ierobežošanu) un apdraudējumu novēršanu iedzīvotājus paredzēts informēt izmantojot:

- operatīvo dienestu (VUGD, policija) transportlīdzekļus ar skaļruņiem;
- citus vietējos plašsaziņas līdzekļus.

Ja pēc terminālī notikušas avārijas jūtami jebkādi veselības traucējumi (galvassāpes, nelabums, vājums u.c.), nekavējoties meklējama medicīniskā palīdzība, vēršoties tuvākajā ārstniecības iestādē vai zvanot neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam 113, vai uz vienoto ārkārtējo notikumu tālruni 112.

Lūgums saglabāt izdevumu par saņemtajiem medicīniskajiem pakalpojumiem apliecināšus dokumentus, kurus uzņēmums apņemas Jums atmaksāt!

Pamanot terminālī ugunsgrēka pazīmes (liesma, dūmi) vai sajūtot pie ziemeļu, ziemeļaustrumu vēja virziena naftas – ķīmisko produktu smaku, lūdzam nekavējoties zvanīt pa diennakts tālruni Nr.63401950!

Viss šajā Informatīvajā apskatā aprakstītais ir ar zemu varbūtību un jau iepriekš uzņēmuma vadība uzņemas atbildību un lūdz atvainot par Jums sagādātajām neērtībām un relatīvi nepatīkamas, taču nepieciešamas informācijas izklāstu!